

Dirilik suwy - 3: romanyň dowamy

Category: Kitapcy, Romanlar, Sözler
написано kitapcy | 26 января, 2025
Dirilik suwy - 3: romanyň dowamy

3.

«Ýürek bir gurbagadyr. Beden – ýylan, onuň gije-gündiz aladasы, ýüregi ýuwutmakdadыр»

Gündogaryň lukmançylyk pähimlerinden.

«Eli döwük işläر, göwni döwük işlemez»

Halk nakыly.

«Her kimse irden turup, soň agşam ýatjak bolanynda bir bulgur suw içse, aşgazanyň, ince, ýogyn içegeleriňe ýeňillik getirer»

Gündogaryň lukmançylyk pähimlerinden.

«Böwürsleniň miwesi, ýapragy bagry arassalaýandyр»

Halk lukmançylygyndan.

Dawut aňyrdan gotur çebişi egnine alyp, goşa gelende, atasy depesine güpbüsini büräp, edil biri ölen ýaly, hababaýlap, yranyp, eňräp oturan eken.

Dawut derisiniň gotur açan ýerleri dym gyzyl ýorka bolup duran çebişi sürä bakan goýberdi-de, atasynyň ýanyna baryp, onuň depesine bürenen güpbüsini çekeledi.

– Ata, aý ata!

Emma ýaşuly baş berer ýaly däldi. Ol gaýta, güpbüsini çekip alyp, eňremesini güýçlendirdi. Dawut oňa has dözümlü ýapyşdy.

– Ata, näme boldy? Tursan-a, beýdip oturmasan-a....

Ol atasynyň başyndan güpbüni çekip aldy. Aman aganyň gözleri ýaşdan, ýüzi güpbiniň demikdirmesinden akýan derden ýaňa, öl myžzykdy.

Ýaşuly gözünü açdy. Onuň gözü agtygyna düşenden, ol erbet yrandy.

– Wa-awii-i. Bala. Baba-baba! – diýip, ilki birneme süýşenekläp, soň dyzanaklap, gelip, agtygyny bagryna basyp eňredi.

– Ba-ba! Ma-me. Pet-ket, tep, tep!....

Ol soňam bir zatlar samrady. Dawut atasynyň deriň, günüň, ýeriň, tomsuň, ýaşuly adamyň kösenen süňönüň diýseň ýakymsyz ysyny alyp durşuna, sesinem çykarmady.

Aman aga sürä goşulmaga het edip bilmeýän ýal bolup, hol gyrada tisginjiräp duran, derisi indi gyp-gyzyl ýary bolan çebiše seredip gyzaran, gorkunç gözlerini bir yşarat etdirip, bir ýylgyrdy. Megerem, Dawudyň bilişiçe, atasynyň bu ýylgyryşy telim ýyllardan bări ilkinji ýylgyryşdy.

Aman aga agtygyny goýberdi-de, ortada duran tüňceden bir käse sowan çäý guýup, oňa alyp berdi. Dawut sowuk çäýy başyna çekdi. Onuň bu içeni çäýa däl-de, turşumtylja çala meňzedi.

Ol özi «Gotur gowaga» gaçansoň, garaşyp, garaşyp, garaşmakdan tamasyň üzен goja, gaty erbet bolup gelişine, şol eňreý-eňreý çäý-çöregem iýmedik bolara çemelidi. Sebäbi, taňka Dawut çäý içip gidenden soň, şol itburunlyja durşuna, çäýkalmandyram, onda çäýam goýulmandyr. Onuň häzirki içen turşumtyk bir käse çäýam itburun bolmalydy.

Dawut, suwdan boşan jamy, tüňçäni alyp, şaglawuga bakan

ylgady.

Ol hä diýmän suw alyp gelip, çay goýdy. Orta saçak ýazdy. Albina Nikolaýewnanyň iberen gutaplaryny, ýaňyrak agzy açylan mürepbeli bankany saçagyň üstüne goýuşdyrdy.

Aman aga henizem agtygynyň yüzüne agzyny açyp seredip durdy. Çay gaýnady.

Dawut tüňçä çay atyp, atasynyň öňünde goýdy.

– Al, ata, çay içiň!

Dawut şol oturşyna, ýene-de uklap galdy. Ol ertir irden, özünden juda razy bolup, ýerinden turdy. Onuň indi ýatasy gelenokdy. Süňni ediljek guş ýaly ýeňildi.

Keýpiniň köklüğini aýdar ýaly däldi.

Ol ýerinden turup, düşeklerini ýygndy. Şaglawukda ýagşy ýuwundy, soň suw getirip, ojakda çay goýdy.

Ol hol, gapdalda ýaňy örüp başlan sürini Meýdana kowdy.

Dawut özünde emele gelen bu ýagdaýy buşugan, meýdan eden mahaly hasam gowy duýdy. Ol özünü bileninden bări, ilkinji sapar syrty çykman meýdan etdi, Onuň peşewem, edil öňki ýaly, sapajyk ýaly däldi. Bir bada içindäki peşew zarp bilen çykda, balagyny çekensoňam syrygan zat bolmady.

Dawut ellerine seretdi. Öňler sähel aky-süýji iýse-de, gjäp, edil ary çakan ýaly düwürtik çykyp duran ynjk, gotraksy derisi, bu gün ýaldyrap, ýylmanyp durdy.

Ol gaty geň galdy.

– Bu nämedenkä?!

Ol her näçe geň galsa-da, munuň sebäbini bilenokdy. Ýöne nähildir bir keramat süňüne girip, içinde çagalygyndan bări gatap ýatan güýjuni, yhlasyny gozgap goýberen ýaly boldy. Häzir onuň uçyberesi gelýärdi.

Ýuwaşja heň bilen haýsydr bir aýdyma hiňlendi. Gün ep-esli bolup, mallaryň agzy haýallansoň, olary goşa tarap gaýtardıda, henize çenli görünmedik atasynandan baş çekmek üçin goşa bardy.

Aman aga çay içip oturan eken. Ol agtygyny görди-de, baş atdy.

Soň saçagy görkezip:

– Byt-byt-keý! Hap-hap-ýiý! – diýdi.

Bu onuň «Gel, iýip-iç» diýdigidi.

Dawut elini, ýüzüni ýuwdy-da, çaydan boşan tüňcäni alyp, ylgap-ylgap şaglawuga gidip, suw alyp geldi. Ýolda onuň gözü agaçlayň aşagynda bulaşyp ýatan üzüm şahalarynyň üstünden düşdi. Şonda onuň gözü bişip, ýyldyraşyp ýatan gara üzüm salkymalaryna düşdi. Ol iki-üç salkym üzümi ýolup ady-da, ony ýuwup, eltip, saçagyň üstünde goýdy.

Aman aga üzüm salkymalaryny görüp, şeýle bir geň galdy welin, Dawut atasynyň şeýle geň galmasyny birinji sapar görýändigi üçin bırhili begendi.

– Hap, be! Ba-by, hi? Hap bäs!

Dawut ýylgyryp, baş atdy.

– Ata, hol ýerde köp! Gaty köp! – diýdi-de, goşawujyny görkezip, soň gujagyny giňden açdy.

Aman aga çay gaýnan badyna turup, sürä bakan gitdi. Dawut howlukman çay içmäge başlady.

Ol özünde bolýan bu süňňüyeňilik wagtlaýynçadır öydüpdi. Emma wagtyň geçdigi saýyn, ol hasam ýeňleýärdi. Ol çay içenden soň, süňni hasam ýeňledi. Indi onuň oturasam gelenokdy.

Oglan hazır öz-özüne, juda haýranlar galma bilen özuniň haýsy işe başlasa, ol işi şol demde alyp çykyp biljegini duýup başlady.

– Asyl, atamy oba gaýtaryp, arryk mallary özüm baksamam boljag-a. Eger pil bolsady, şu agaçlaryň düýbüni tabajyk edip, hersine üç-dört tüňce suwam guýup boljak.

Ol goşda bedräniň, piliň ýokdugyny indi bilip galdy, gynandy.

– Indiki sapar pil, palta, bedre alyp gelmeli. Biz bu baglyja böwüri özümize goş-ýatak edäýmel-ä!...

Dawut kellesiniň, pikir-parasadynyň birden işläp başlandygyny duýdy. Ol düýn başagaý bolup, Lenoçkanyň özüne iberen kitaplaryny görmegi ýadyndan çykarandygynam hazır ýatlady.

Tamça girip, mürepbäni, gutaply gaby goýan burçuna seretdi.

– «Bukwar» kitabı! Bu-da «Türkmençe-rusça sözlük» – diýip, iki kitabı eLINE alyp daş çykdy. Düşegiň üstüne geçip, «Bukwar» kitabıny açdy. Bu kitap Moskwada çykarylan eken. Onuň başında Watan hakynda goşgy bardy.

Dawut rus dilinde bu goşgyny iki sapar okady. Soň ony kitaba seretmän ýatdan aýtdy.

– Haýran galaýmaly! Maňa näme boldukan?

Soň ol bu «Harplygy» doly okap çykdy. Yöne ol sözlere düşünmede. Düşünmese-de, köp sözüň aňladýan manysy suratlar bilen beýan edilipdir.

«Mama» diýilende owadan aýalyň suraty bar.

– Ya eje, ýa ene bolmaly.

«Ruka» diýen sözüň ýanynda eliň suraty bardy.

– «Ruka» diýmek, «el» diýmek eken. Ruka! Ruka! Ruka!

Ol iş edinip, «Harplykdaky» ähli sözüň aňladýan manysyny sözlükden gözläp tapdy. Olary günü bilen ýat tutdy. Şonda ol özünde üýtgesik, haýran galmaly bir ýatkeşligiň emele gelendigine düşündi.

– Men bu ýatkeşligim öcmänkä, bäsiniji klasyň ähli kitabyны satyn alyp, olaryň içinde ýazylanlary ýat tutup goýaýyn!

Dawudyň ýadyna indi basym okuwyň başlanmalydygy baradaky pikirem geldi.

– Men oba gideýin. Baryp, kitaplarymy, depderlerimi jemläýin.

Özüme täzeje eşikleri alaýyn. Şu gün awgustyň näçesikä?

Ol saçagy ýygnady-da, dolap, tamça eltip, saçak goýulýan ýerde goýdy. Soň şaglawuga gidip, suw alyp geldi. Ol şaglawukda elini, ýüzüni ýuwup durka, birden bu suw oglanjygyň ýadyna nämedir bir zatlar salan ýaly bolup, oglanjyk saklandy.

– Düýn men «Gotur gowaga» gaçdym-a. Şonda baryp bir suwly çukura düşdüm. Şol çukryň içinde näçe wagt ýatanymy bilemog-a.

Soň turup, şol suwdan gaýta-gaýta içdim. Elimi, ýüzümi telim gaýta ýuwdum. Hawa, ýuwdum! Soň gaýanyň yüzünden aşak akyp duran ýumruk ýaly suw çüwdürimleriniň hersindenem içdimem, ýüzümi-gözümi, el-aýagymy ýuwdum. Depämdenem akdyrdym. Şeýdip, gotur çebşى egnime alyp, zordanjyk gowagyň daşyna çykdym.

Meniň bujagaz güýjüm, uçup-gonup ýörmämem şol suwdan bolaýmasyn....

O agyr pikre gitdi. «Şol suw näme, nireden gelip, nirelere akyp gidýär? Şu böwürdäki baglar gyşy-tomsy göm-gök bolup otyr-a. Olar güýji nireden alýar. Suw tutulmasa-da, ömürylla ideg edilmese-de, olar näme üçin guranok. Bu ýerdäki gollary ýerde bulaşyp ýatan gara üzümiň süýjılıgi nämedenkä? Onsoňam, aýry-başa şu böwüre hiç hili mör-möjek, tilki, şagal, möjek

gelenok. Käkilikler näme üçin, aýry-başga, gelip-gelip, şu ýerdäki itburunlaryň aşagynda süri-süri bolup ýaýnap ýatyr. Bu gowakda, onuň düýbündäki yslyja suwlarda bir gudrat bar bolaýmasyn!?. Menem, töötänlikden, şol goturja çebişiň aladasy bilen şol ýere düşüp galdym-a.

Eger bu gowakda, onuň suwunda bir keramat bar bolsa, ony men hökman ony ýagşyja öwrenmeli!» Romanlar